

**Nurmijärven kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2016:
muutokset lukuihin**

- 2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet**
- 3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet**
- 6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto.**

Voimassa 1.8.2022 alkaen

Hyväksytty sivistyslautakunnassa 16.6.2022 §34

Sisällys

Johdanto	3
2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	3
Nurmijärven painotukset.....	4
3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet	5
Nurmijärven painotukset.....	6
6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto	7
Nurmijärven painotukset.....	8

Johdanto

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014 on muutettu. Opetushallitus on antanut määräyksen 10.5.2022, jonka perusteella paikallinen opetussuunnitelma on tarkistettava ja otettava käyttöön 1.8.2022.

Muutokset koskevat Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 lukuja

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto.

Perusteiden muutoskohdat sekä Nurmijärven painotukset on merkitty keltaisella korostuksella.

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

(Muutokset Esiopetuksen opetussuunnitelman 2014 perusteissa)

Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on otettava huomioon lapsen etu¹⁶.

Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus.

Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta. Huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodeissa ja kouluissa.

Esiopetuksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetusta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, jos se ei vaaranna lasten mahdollisuuksia seurata opetusta². Tästä määrätään tarkemmin luvussa 4.4.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä ja opetuksen tulee turvata riittävä yhdenvertaisuus koko maassa. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksessa.

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden, ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5. Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää muita varhaiskasvatuspalveluja.

¹⁶ Perusopetuslaki 3 a § (163 / 2022) LIITE OPH-1090-2022

Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten erilaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista sekä lapsensa esiopetuspäivästä esiopetuksen aikana. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt. Lapsia ohjataan yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa muille¹⁴. Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain mukaisia kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Opetuksen järjestäjä huolehtii lain edellyttämän suunnitelman laatimisesta joko erillisenä tai osana paikallista opetussuunnitelmaa.

Kunta tai esiopetuksen järjestämiseen luvan saanut muu opetuksen järjestäjä voi hankkia esiopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään esiopetusta koskevien säädösten, järjestämisluvan sekä näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Nurmijärven painotukset

Nurmijärvellä esiopetusta annetaan päiväkotiryhmissä sekä alkuluokissa, jotka sijaitsevat koulun tai päiväkodin tiloissa. Alkuluokassa esi- ja perusopetuksen oppilaat toimivat samassa ryhmässä. Ryhmä voi muodostua seuraavilla tavoilla:

- alkuluokassa työskentelee kaksi ikäluokkaa, jossa esiopetusikäiset sekä 1.vuosiluokan oppilaat
- alkuluokassa työskentelee kolme ikäluokkaa, jossa esiopetusikäiset, 1.vuosiluokan oppilaat sekä 2.vuosiluokan oppilaat.

Alkuluokassa työskentelee pääsääntöisesti luokan lapsimäärän mukaan varhaiskasvatuksen opettaja, luokanopettaja sekä lastenhoitaja. Lasten tarpeiden mukaan luokkaan voidaan osoittaa koulunkäynninohjaajan tai varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajan tukea.

Alkuluokassa toimintaa ja opetusta ohjaavat rinnakkain esiopetuksen sekä perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet ja sisällöt. Esiopetuksen oppilailla on mahdollisuus täydentävään varhaiskasvatukseen esiopetuspäivän lisäksi.

Esiopetus noudattaa pääsääntöisesti koulujen työ- ja loma-aikoja. Esiopetuksen laajuus on minimissään 700 tuntia lukuvuodessa, keskimäärin 4 h/päivä. Huoltajat huolehtivat siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan.

Huoltajille annetaan tietoa esiopetuksen tavoitteista ja järjestämistavasta jo ennen esiopetuksen alkua. Esiopetuspaikka määräytyy koulun oppilaaksiottoalueiden mukaan. Alkuluokkatoiminnan kehittämisessä huoltajia kuullaan mm. kyselyjen kautta. Yhteistyössä huoltajien kanssa tuetaan lasten kasvua tasapainoisuuteen ja toisten huomioonottamiseen.

Esiopetusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaan. Esiopetuksessa kaikki lapset ovat yhtä arvokkaita ja tasavertaisia. Kaikkia lapsia autetaan osallistumaan yhteiseen esiopetukseen tuen tarpeesta tai taustasta riippumatta. Esiopetuksessa huomioidaan myönteisellä tavalla lasten erilaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Esiopetuksen toiminnassa painottuvat yhdessä tekeminen, avoimuus ja kunnioitus. Turvallisuuden tunnetta lisää hyväksyvä, iloinen ilmapiiri, jossa lapsi saa positiivista huomiota ja hänen vahvuuksiaan tuetaan.

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

(Muutokset Esiopetuksen opetussuunnitelman 2014 perusteissa)

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös tahattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Lasten kanssa työskentelevien aikuisten on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintaa kehitetään inklusiiviseen ja kulttuurista monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan

ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan pohjaa monimuotoisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa.

Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Esiopetuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja antama ohjaus vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja.

Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti oppimisympäristöissä. Turvallisen arjen käytännöissä noudatetaan luvussa 6 kuvattuja turvallisuuteen liittyviä oppilashuollon periaatteita sekä suunnitelmia.

Nurmijärven painotukset

Esiopetuksen toimintakulttuurin keskeisinä johtoaajatuksina ovat oppimisen ilo, yhdessä tekeminen, toiminnallisuus ja kiireettömyys. Edellä mainitut asiat toteutuvat, jos esiopetuksen ympärillä vallitsee

turvallisuuden ja luottamuksen ilmapiiri. Lapselle annetaan aikaa oppimiselle, asioihin palataan ja niitä toistetaan. Lapsi saa turvautua aikuisen apuun eikä koko ajan tarvitse selviytyä yksin. Oppimisen ilo kasvaa, jos oppiminen lähtee lasten kiinnostuksen kohteista käsin ja jos he saavat olla mukana suunnittelemassa, etsimässä tietoa, kokemassa, saamassa elämyksiä ja myös arvioimassa omaa oppimisprosessiaan. Vastuutehtävät, jotka ovat selkeäräjäisiä ja lapselle mahdollisia, osallistavat lapsia yhteisen päämäärän saavuttamiseen myönteisellä tavalla.

Lapset saavat esiopetuksessa kokemuksia, miten yhteistyö ja yhteinen keskustelu ovat mahdollisia myös silloin, kun ryhmän jäsenet ovat eri mieltä. Kasvattaja on avainasemassa opettamassa ja mallintamassa vuoropuhelun taitoja. Lapsiryhmässä opetellaan yhdessä myös ristiriitatilanteiden käsittelyä luomalla toimintakulttuuria, jossa osapuolten ajatukset kuullaan ja aikuinen auttaa heitä sopimaan ristiriidan keskenään. Esiopetusyksikön oppilashuollon suunnitelmaan kirjataan keinot kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseen ja toimintatavat siihen puuttumiseen, toimenpiteiden toteutumisen seurantaan sekä asian käsittelyyn lasten ja huoltajien kanssa.

On tärkeää huomata esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden sisällössä se, että ajattelu kehittyy, kun toimitaan ja tehdään asioita yhdessä. Musiikki, draama, liikunta ja kädentaidot rikastuttavat ajattelua ja antavat mahdollisuuksia erilaisiin oppimiskokemuksiin.

Esiopetuksessa rakennetaan liikuntaan houkuttelevia oppimisympäristöjä, jossa lapset kokevat liikunnan mukavana ja innostavana asiana. Lapsille annetaan mahdollisuuksia erilaisiin motorisia taitoja kehittäviin liikuntamuotoihin päivittäin ja sopivasti osana muuta toimintaa. Hyvinvoinnista pidetään huolta huomioimalla aktiivisen toiminnan ja rauhoittumisen välinen tasapaino sekä aikuisen rooli lapsiryhmän stressitason säätelijänä.

Toimintakulttuuri lähtee kasvattajayhteisöstä ja sen vuoksi on tärkeää, että kasvattajayhteisössä mietitään ja kirjataan yhteisesti sovitut pelisäännöt palaverikäytäntöihin, sisäiseen viestintään, toisen työn tukemiseen, ristiriitojen selvittämiseen, huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön jne.

6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

(Muutokset Esiopetuksen opetussuunnitelman 2014 perusteissa lukuun 6.3)

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin, joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle⁹⁷.

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.

Nurmijärven painotukset

Kaikki esiopetuksessa toimivat työntekijät ovat velvoitettuja toteuttamaan yhteisöllistä oppilashuoltoa, ja heidän on päivittäisissä toiminnoissaan edistettävä lasten hyvinvointia sekä kotien ja esiopetuksen välistä yhteistyötä. Esiopetuksen henkilöstöllä on ensisijainen vastuu esiopetusryhmien hyvinvoinnista.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko esi- ja alkuopetusyhteisöä tukevana oppilashuoltona. Tavoitteena on hyvinvoiva yhteisö, joka tukee ja edistää jokaisen lapsen oppimista ja hyvinvointia, ehkäisee pulmia sekä ennakoii mahdollisia riskejä.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon ensisijaisia toimintatapoja ovat

- lasten osallisuutta tukevat toimintatavat
- myönteistä vuorovaikutusta ja tunneilmastoa tukevat keinot
- ongelmia ehkäisevät keinot
- myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen hyvän ryhmähengen edistämiseksi
- varhainen puuttuminen ryhmien toiminnan kielteisiin piirteisiin

Yhteisöllisyyteen vaikutetaan toimintatavoilla, joilla uudet lapset otetaan vastaan yhteisöön ja joilla tuetaan lapsen siirtymistä kouluun tai uuteen yhteisöön. Lasten osallisuutta ja hyvinvointia tukee mahdollisuus vaikuttaa toiminnan, ruokailun, levon ja ulkoilun suunnitteluun.

Turvallisuuteen liittyvien riskien ennakointi ja toimintamallien suunnittelu ovat luonteeltaan yhteisöllistä toimintaa, jota kehitetään yhdessä kaikkien esiopetusyhteisön jäsenten kanssa. Turvallisuuteen liittyviä toimintamalleja on tarpeen harjoitella yhdessä, esimerkkinä poistumisharjoitukset. Päiväkotien turvallisuussuunnitelmat nähdään osana yhteisöllistä oppilashuoltoa. Päiväkodeissa tehdään viiden vuoden välein työpaikkaselvityksiä, joiden tarkoituksena on hankkia tietoa työstä, työympäristöstä ja työolosuhteista sekä arvioida niiden vaikutuksia työntekijöiden terveyteen.

Yhteisölliseen oppilashuoltoon kuuluu yhteistoiminnan vahvistaminen kodin ja esiopetuksen kesken. Huoltajien osallisuutta lisäävät vanhempainillat, joissa on mahdollista keskustelu, ajatusten vaihto ja toiminnallisuus. Kiusaamiseen ja häirintään liittyvissä tilanteissa sekä kiusaajan että kiusatun huoltajille ilmoitetaan tilanteesta ja mietitään yhdessä lasten auttamista tilanteesta eteenpäin.

Mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon lisää myös huoltajien osallisuutta. Tätä edesauttaa mm. vanhempainyhdistystoiminta. Yhteisölliseen oppilashuoltoon kuuluu myös yhteistyö esiopetusryhmän ulkopuolisten tahojen, esimerkiksi seurakunnan, poliisin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

⁹⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (163/2022)

Esimerkkejä yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamismalleista:

- vertaistoiminta, sosiaalisten taitojen oppimista ja ryhmäytymistä tukevat toimintatavat, esim. MiniVerso ja vuorovaikutusleikkiryhmät
- tunnetaitojen oppimista edistävät menetelmät esim. Askeleittain-menetelmä
- tulevien esioppilaiden tutustumispäivät
- Ihmeelliset vuodet -menetelmä, joka tukee ammattiauttajia ja vanhempia käsittelemään lasten käyttäytymiseen liittyviä häiriöitä ja parantaa aikuisten ja lasten välistä suhdetta
- ryhmäyttävä vanhempainilta